

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

16. An liceat alicui ludere preces cum alio pro præmio temporali? Et an in hoc sit Symoniæ periculum? Et notatur, quod si Dominus nihil prorsus mancipio præbeat, quod insumat in honestam ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

dignus mercede pro labore, & tempore, quod infumit in Sacris faciendis & quatenus illæ actiones Sacre sunt sibi exoleta, & aliarum actionum sibi utilium impeditivæ. Qua ratione majori stipendio, & sustentatione dignus est, qui toto die audit confessiones, quàm qui una hora; & qui Missam canit, quàm qui illam recitat. Alias deterioris conditionis essent Ministri Ecclesiæ, quàm actores, & negotiatores temporalium rerum, qui ob defatigationem, & laborem impensum, & tempus quod infumunt, possunt aliquid ferre. Cur ergo privati debent ministri, qui in negotiis salutis æternæ incumbunt? Et ita hanc sententiam docet D. Bonaventura in 4. dist. 25. art. 1. q. 4. Ricardus eadem dist. art. 3. q. 2. ad 8. Adrianus ubi supr. & Glossa in c. significatum, de Preben. Sed verior sententia videtur affirmativa; nam quamvis labor iste interius æstimationem aliquam habeat, nullam tamen habet per se nisi propter valorem substantialem actus spiritualis, qui pretio temporali inæstimabilis est, & quidem si venialis esset huiusmodi internus labor, non opus esset (quod tamen Patres passim faciunt, D. Thomas, & graviores Scholastici) ita inculcare. quidquid Sacerdotes accipiunt temporalis emolumenti, pro sola sustentatione accipere: imò nihil ulterius pro sustentatione deberetur, sicut operario non debetur alia sustentatio, semel ad æqualitatem soluta mercede. Neque solet in emptione, & venditione, & similibus commutationibus urgere sustentatio. Itaque dicendum est pretium recipi non posse pro hoc labore intrinseco, & necessario conjuncto operibus spiritualibus: posse tamen recipi stipendium sustentationis, si alias actio spiritualis debita non sit. Et ita hanc sententiam tenet Sylvester verb. simonia, quæst. 9. num. 3. Sotus lib. 9. de iust. q. 6. artic. 1. Valentia, tom. 4. dist. 6. q. 16. punct. 2. Suarez in 3. part. tom. 3. disputat. 86. sect. 1. & alij communiter.

4. Nota verò alios labores esse accidentales, & quasi extrinsecos actionibus Sacris, quippe (moraliter loquendo) necessarii non sunt ad actiones Sacras efficiendas, v. g. agere iter unius leucæ ad dicendum Sacrum, quando id non adnectitur officio, vel beneficio, expectare quotidie per horam vel aliud tempus ad celebrandum, recitare Missam statutis horis, vel in certis locis, & ad hoc obligari, promittere extraordinarium studium ad concionandum, &c. Pro iis igitur & aliis similibus pretium exigi potest, & pro obligatione ad hæc omnia efficienda; quia sunt temporalia onera, & privant laborantem aliis commodis temporalibus. An verò ad simoniam pertineat, si quis Iudicem Ecclesiasticum inducat ut iustitiam in causa spirituali administret: Respondet Sylvester hoc verbo, q. 9. numer. 9. pertinere. Sed majoris dubitationis est, si Iudex quidem ex potestate Ecclesiastica iudicet, sed in causa alias seculari. Quidam putant, etiam tunc esse simoniam. Faver cap. Vendentes 1. quæst. 3. Glossa tamen ibidem indicat contrarium, & videtur probabile. Neque enim sufficit quovis modo à potestate spirituali actum proficisci, ut simoniaca sit res emptio, vel venditio; aliàs qui pretio induceret Clericum ad sibi locandum fructus sui Beneficij, etiam esset simoniacus. Alteri tamen sententia faver D. Thomas dist. 25. q. 3. art. 2. ubi absolute dicit, Iudicem simoniam committere vendendo iustitiam si sit spiritualis Iudex. Idem sequitur Turrecremata in dist. cap. Vendentes; & videtur verius; licet enim sit temporale, est tamen revera usus potestatis spiritualis. Aliud est quando elocat Clericus fructus sui Beneficij, utitur enim quasi temporali dominio quod habet in illos, aut in æstimatam spem eorum. Et ita ego olim interrogatus respondi commississe simoniam quemdam Iudicem Ecclesiasticum, qui pretio iudicavit, licet in casu seculari.

RESOL. XVI.

An liceat alicui ludere preces cum alio pro premio temporali?

Et an in hoc sit simonia periculum?

Et notatur, quod si Dominus nihil prorsus mancipio prebeat, quod infumat in honestam recreationem, neque quidquam servus ipse aliunde habeat, tunc poterit aliquid infumere ex bonis Domini in moderata recreatione, aut ludo, quia servus jus habet sumendi moderatam recreationem.

Et alij diverſi casus pro ludis adducuntur in corpore huius Resolutionis; qui omnes hic sunt appoſiti in indice ultimo rerum notabilium huius tomi. Ex p. 11. tract. 6. & Misc. 6. Ref. 9.

Eminentissimus Dominus meus Cardinalis de Lugob. putat hoc esse illicitum; quia in hoc est simonia periculum, quatenus spirituale opponitur temporali in contractu oneroso, in quo æqualitas exigitur inter ea, quæ ab utroque contrahente sunt solvenda. Sed Ioannes Pontius nominatim adversus illum putat id licere, in curs. Theol. d. 56. quæst. 3. concl. 3. num. 9. sicut enim absque simonia potest quis obligare se ad dicendum sacrum pro alterius intentione cum conditione quod ipse solvat ipsi decem asses, & aliter potest ipsi solvere illos propterea; ita prorsus potest hoc etiam aliquis obligare se ad dicendum Sacrum pro ejus cum quo ludit, intentione, ea conditione, ut si ipse vincat, alter solvat ipsi decem asses; non quidem pro sacro, nec pro applicatione intentionis, sed pro labore quam sumit in sacro dicendo, vel pro substitutione, est enim prorsus eadem ratio. Confirmatur, quia obligans se ad dicendum sacrum si perdat, pro altero obligato ad dandum ipsi decem asses si vincatur, non exponit nisi decem asses, quos ipsemet posset habere, si diceret factum pro alterius intentione; sic autem observatur tanta æqualitas, ac proportio, etiam in re expolita ludo instat utrimque: ergo nihil impedit quò minus id fieri possit. Per quod patet ad rationem Cardinalis, quia non est ipsum sacrum quod exponitur, sed quod responderet sacro tanquam pretium laboris, in eo dicendo infumpti; aut tanquam pars sustentationis, quæ deberetur ei, qui veller dicere sacrum, quod est totum temporale. Deinde etiam si esset malum ipsasmet orationes exponere, tanquam æqualis valoris ulli rei temporali, tamen non propterea committeretur simonia id faciendo, cum non vendantur pro pretio. Rursus, qui veller ludere orationes pro aliquo premio temporali, lucrando per ludum, non necessario deberet propterea existimari æquiparare orationes illi premio: nec enim talis æqualitas requiritur semper in re utrimque expolita ludo, quia potest quis, si voluerit, iuste exponere viginti nummos pro uno, cum sit Dominus argenti, & sicut posset nummos absolute donare, cur non posset eos periculo exponere pro uno nummo si vellet?

2. Notandum est hic obiter id quod docet Dicitur illius, de iust. lib. 2. tr. 18. dist. 5. dub. 7. num. 48. quod si Dominus nihil prorsus mancipio prebeat, quod infumat in honestam recreationem, neque quidquam servus ipse aliunde habeat, tunc poterit aliquid infumere ex bonis Domini in moderata recreatione, aut ludo, quia servus jus habet sumendi moderatam aliquam recreationem. Et testatur ita sensisse in communibus casuum conscientiarum conferentis graves & doctos viros Societatis.

3. Nora hic etiam, quod Malderus de iust. t. c. 12. com. 1. dub. 1. existimat, quando quis nulla fraude alterum Res. ad p. 11.

ad sponſionem pellexit, etiamſi de victoria fuerit certus, non tenet cum ad reſtitutionem. Sed oppoſitum puto verius: niſi alteri prius declaraverit, ſe certo cognoscere, & perſiſtere nihilominus alter & voluerit certare, tunc enim locum habebit, quod ſcienti & volenti non ſit injuria. Et ita ex multis docet Ioannes Vvigers, de *juſt. traſt. 5. cap. 4. dub. 1. num. 3.* qui etiam optime obſervat *dub. 5. num. 13.* quod qui ludit ludo prohibito, ſi habeat animum non ſolvendi, vel ſolum repetendi, non poteſt lucrari ſic, ut lucrum juſte detineat. Ratio eſt, quia colluſorem decipit, dum ſe gerit tanquam paratus eſſet pari ſorte concurrere cum altero, ut ſolvat, ſi vincatur, & lucrum recipiat, ſi vincat: cum tamen intendat ſolum ab altero lucrum captare, & ſi perdat nihil ipſi concedere; quod facit contractum inaequalem & iniquum. Qui tamen ſincere luſit, non habens animum non ſolvendi, aut recuperandi in iudicio, poterit ludo peracto mutare animum & non ſolvere. Ita quoque Bonacina de *Reſt. in particul. diſp. 2. q. 3. punſt. 3. num. 9.* quia juſ commune utrique hoc concedit, & in eo pares ſunt.

4. Nota, hæc procedere in ludo victo, quia qui ludo licito ludit, etſi cogitet non ſolvere, poterit tamen lucrari; quia quamvis ſolvere non intendat, poterit tamen ad ſolvendum compelli, atque ita victor cenſetur hic parus eſſe conditionis ad lucrum faciendum, non obſtante contraria voluntate colludentis.

5. Et tandem nota, quod cogentes ad ludendum debent reſtituere quod lucrantur; ſecus autem qui ab ipſo lucrantur. At Pontius ubi ſup. diſput. 58. quaſt. 3. concludit. 6. num. 13. contrarium videtur docere contra Cardinalem Lugum, & alios; quia ex injuria facta uni, debet conſtitui indemnitas; alter vero non item, cum ipſi non ſit facta injuria. Ego convenio cum primis, quia ex injuria per metum facta non ſequitur aliud, quam quod debeat ſervari indemnitas: ergo non debet ex illa reportare lucrum; reportaret autem ſi deberet lucrari, & non poſſet perdere. Quam reſolutionem teneo ex natura rei; ſed valde opportunè provideretur per leges poſitivas, ut qui hoc modo induceret ad ludendum, in poenam illius injuſtitiae perderet quod alter lucraretur. Ita Pontius. Sed ego puto non eſſe diſcedendum à ſententia Cardinalis Lugo, quæ eſt communis.

RESOL. XVII.

An ſimonia ad alia beneficia obtinenda inhabilem reddit ſimoniacum?

Et an Episcopus poſſit virtute Concilij Tridentini ſeſſ. 24. cap. 6. diſpenſare in inhabilitate ſimoniae ad alia beneficia? Ex p. 1. tr. 5. & Miſc. 5. Ref. 18.

§. 1. **R**eſpondeo probabilius eſſe juxta Conſtitutionem Pij V. te ipſo jure inhabilem reddi, inquit enim Pontifex. Illis ſcilicet beneficiis per ſimoniam acquiſitis ſit ipſo jure privatus, & perpetuò ſit inhabilis ad ea, & quæcumque alia Eccleſiaſtica beneficia obtinenda; & ita tradit Suarez *lib. 4. cap. 58. num. 11.* Verùm Navarr. *conf. 82. de ſimon.* exiſtimat, inhabilitatem ad beneficia obtinenda ipſo jure non incurri; quia in hac parte illa conſtitutio non eſt recepta; & conſentit Suarez, ſupra, & Leſſius *cap. 35. dub. 26.* cum etiam reſpectu ſimoniae confidentialis requiratur ſententia declaratoria criminis ad inhabilitatem contrahendam reſpectu aliorum beneficiorum. Vide etiam Palaum *tom. 3. tr. 17. diſp. 3. punſt. 25. num. 7.*

2. Sed hic non deſeram apponere id quod docet Baunius in *praſt. benefic. diſputat. 16. quaſt. 62. dub. 18.* ubi ſic ait; Rehabilitare ſimoniacum ad beneficia, ad quæ eſt per ſimoniam inhabilis jure ſuo quis poſſit?

3. Non alius quam Pontifex, optuione Theſauri, & Bonacinae de *ſimon.* quaſt. 7. punſt. 2. eſt tamen meo ſenſu, eorum non improbabile judicium, qui aſſerunt Episcopum virtute Trident. Concilij ſeſſ. 24. c. 6. diſpenſare poſſe in inhabilitate occultæ ſimoniae ad alia beneficia. Ita Baunius: cui adde Sanchez in *opuſc. tr. 1. lib. 2. dub. 120. num. 40.* & Henriquez *lib. 13. de excommunic. cap. 37. littera F, & 56. num. 1. lit. E.* Sed opinio Theſauri, & Bonacinae in hac Curia videtur recepta.

4. Sed poſt hæc ſcripta, inveni doctiſſimum, & amiciffimum Patrem Vincentium Tancredi de *Religione traſt. 2. l. 4. diſp. 44. quaſt. 2. numero 10.* putare, ſententiam Baunij quam ſupra adduximus, eſſe tutam & probabilem; itaque ſic aſſerit. Dico tertio; inhabilitas ad alia beneficia, quæ contrahitur ipſo jure in ſimonia confidentiali (nam in aliis diximus non contrahi, niſi poſt ſententiam ex Navarrio) non poteſt niſi à Papa tolli, & verius eſt, nec per aliquem in caſu occulto, quia non eſt irregularitas, ſed quædam poena; eſt communis ſententia teſte Caſtro Palao *punct. ult. num. 3.* & extant pro ea Cardinalium Declarationes. Ita Suar. *cap. 61. n. 11. & ſeq. Filiuc. cap. 13. num. 38.* ubi ait, ita eſſe ex uſu ſacrae Penitentiariae.

5. Sed contrarium putat tutum, & probabile Caſtro Palao *loc. cit.* cum Leſſio, & Henriquez apud ipſum, & Sanch. *ſup. num. 40.* Et verè probabilis eſt ſententia, quia hæc inhabilitas eſt quædam irregularitas, nec declarationes, & Rotæ deciſiones cogunt, ut bene cum Vaſquez *1. 2. & d. 177. c. vet. num. 75.* docet idem Caſtro Palao, & ego alias fuſè. Hucusque Tancredus.

6. Sed ego non recederem à contraria ſententia, ſtante declaratione Cardinalium, & praxi penitentiariae.

RESOL. XVIII.

Si quis obtrinit beneficium ſimoniacè, queritur, an ipſo jure privetur beneficii unita, vel poſtea obtentis?

Et docetur, quod ob ſimoniam realem in beneficio Eccleſiaſtico, incurritur primo excommunicatio Paſalis.

Secundo, quod irrita eſt electio, præſentatio, confirmatio, & inſtitutio; unde talis non facit fructus ſuos; idque etiam ſi à tertia perſona taliter proviſus id ignoravit, niſi tamen contraxerit; vel ſi à tertio data fuerit pecunia per fraudem, ut fieret inhabilis; vel niſi bona fide poſſideret beneficium per triennium.

Et an quando crimen ſimoniae in beneficio eſt occultum, ſolique ſuo authori nocum ſuſpenſionem ei inferat? Ex p. 1. tr. 5. & Miſc. 5. Ref. 7.

§. 1. **R**eſpondeo negativè, quia nullibi eſt expreſſa ſup. hoc inſ. talis poena, ſcilicet privatio ipſo jure beneficiorum ritè obtentorum cum eo rigore: nam licet in *cap. inſtitutionis de accuſat.* dicatur, obtinentem beneficium ſimoniacè eſſe impeditum à retentione beneficij, etiam poſt peractam poenitentiam, intelligendum eſt à retentione ejuſdem beneficij, vel intelligi debet à retentione cujuſcumque beneficij ſecuta ſententia